

't HARDE

ROEMENIË/OEKRAINE

"STILLE HULP" MARANATHAKERK

*ALESD, ORADEA, TINCA, MICSKE,
TIRGU MURES, FIATFALVA, HETYEN en
CSONGAPAPI*

Verslag van de reis naar Roemenië

Verslag van de reis van Henry Veldkamp en Han de Vries naar Roemenië. 22 Oktober tot en met 29 oktober 2005. Doel van de reis was het bevestigen van bestaande contacten in Roemenië en het leggen van nieuwe contacten voor hulpprojecten. Voor Henry was er een extra doel namelijk mogelijkheden zoeken voor een nieuw CIBAP schilderproject.

Zaterdag 22 oktober

Na een erg vroege start en een lange dag rijden kwamen wij rond een uur of negen 's avonds aan bij het predikantenechtpaar Csaba en Yutca Nagy in Nagyberény in Hongarije. Het echtpaar Nagy is al een oude bekende van Stille Hulp en al vele malen hebben commissieleden op hun reizen naar Roemenië bij hen kunnen overnachten. Zo ook wij. We werden erg hartelijk ontvangen en al snel zaten we achter een Hongaarse borrel en aansluitend was er een maaltijd en het daar onvermijdelijke Yachtsee spel. Alle gasten moeten dat spelen met Csaba en hij rust niet voor dat hij de finale kampioen is. Csaba is predikant voor meerdere gemeenten van de Protestante Kerk en zijn vrouw Yutca leidt enkele (te)huizen voor ongehuwde moeders, een soort blijf van – mijn – lijf - huis.

Zondag 23 oktober

Lekker geslapen op de sofa in de studeerkamer, mee geweest naar de kerk en ook nog een huis in aanbouw voor jonge moeders bezocht. Vervolgens met een groot lunchpakket naar Roemenië vertrokken. Ons volgende logeeradres was in Tinca bij ds. Sandor Berke en zijn vrouw Katinka. Ook dit is voor Stille Hulp een bekend adres. Al vele jaren zijn er contacten die ertoe hebben geleid dat de Protestantse Kerk daar onze adoptiegemeente is geworden. In Tinca staan naast elkaar aan de zelfde weg achtereenvolgens het bejaardenhuis waar Katinka directrice is, de pastorie met een grote binnenplaats, de kerk en een verlopen natuurhistorisch museum waarvan het gebouw ook tot de kerk behoort. Buiten het dorp bezit de kerk ook nog eens 6 hectare bouwland maar daarover later nog. Ook bij Sandor en Katinka zijn we erg hartelijk ontvangen. 's Avonds gezellig met elkaar gepraat bij een glaasje wijn en toen vroeg naar bed. Sandor en Katinka hadden een druk weekend achter de rug want er was een jeugdconferentie met zo'n 200 deelnemers uit de regio in hun kerkgebouw en rond de pastorie. Enkele van de kinderen van Sandor en Katinka en enkele vrienden waren ook nog thuis want zij hadden het programma verzorgd. Jeugdconferenties met veel zingen, gebed, bijbelstudie en workshops lijken erg populair in Roemenië. Dit jaar zijn er in Tinca een stuk of vijf gehouden en in de zomer was er een erg grote conferentie met zo'n 1000 jongeren. We spraken over het plan om zomer 2006 met een groepje jongeren vanuit 't Harde naar Roemenië te komen. In Tinca zijn we welkom en in overleg kan er een gevarieerd programma gemaakt worden met zowel uitstapjes als ook ontmoetingen met Roemeense jongeren.

Maandag 24 oktober

Vroeg opgestaan en met Katinka naar de weekmarkt in Tinca geweest. We keken onze ogen uit. Van alles te koop, van paprika's tot paarden en koeien. Wij kochten een flink aantal traditionele takkenbos bezems om die in 't Harde op de kerstmarkt te verkopen. 's Middags met Sandor en zijn dochter Anna (18 jr) naar Oradea gegaan. De ouders van Sandor bezocht die daar op een flat wonen. Voor Henry waren dat oude bekenden en zij stelden het erg op prijs dat wij hen bezochten. Anna bleef bij hen achter; zij woont daar door de week in verband met school. In Tinca het bejaardenhuis bezocht. Er wonen ca. 19 bejaarden, met 1 tot 3 personen op een kamer. Het is er schoon, opgeruimd maar erg sober. Sandor vertelde dat hij geld zoekt om een aantal verrotte kozijnen te vervangen en dubbel glas aan te brengen. Het kan er 's winters tot 20 graden vriezen en goede isolatie is dan geen luxe. De centrale verwarming wordt overigens op hout gestookt want dat is goedkoper dan olie. Er lagen dan ook enorme stapels brandhout op de binnenplaats. Financieel is het bejaardenhuis een gatenkaas. Om alle kosten (wonen, eten en drinken en verzorging) te dekken is er per bewoner een bedrag van € 150,- per maand nodig. Met elke bewoner is een contract afgesloten dat 75% van het inkomen of van het vermogen van die bewoner bestemd is voor het bejaardenhuis om de kosten te dekken. De resterende 25% mag de bewoner zelf behouden voor zakgeld en kleedgeld. De meeste bejaarden zijn echter zo arm dat slecht 2 van hen voldoende kunnen bijdragen om de kosten van € 150,- te dekken. De overigen kunnen slechts € 50,- tot € 80,- bijdragen. Om die reden zoekt het bejaardenhuis steeds naar geldelijke middelen. Een van de manieren is het akkerland van de kerk te laten verbouwen en de opbrengst is voor het levensonderhoud van de bejaarden. Verder bezochten we het inmiddels gesloten natuurhistorisch museum naast de kerk. Een grootse naam voor een nu stoffige en vervallen collectie opgezette en geprepareerde dieren, skeletten en bodemvondsten. Vroeger is het zeker indrukwekkend geweest. Sandor heeft het plan om op de zolder van het gebouw weer kamers te maken zodat er weer jeugd kan overnachten voor jongerenconferenties. Tot slot bezochten wij zijn eigen huis dat hij sinds een jaar of drie bezit en aan het opknappen is als oude dagvoorziening (de familie moet dan uit de pastorie). In tussen wordt ook dit huis weer als onderkomen gebruikt voor jeugdgroepen. Voor een groep uit 't Harde zou dit een uitstekende accommodatie zijn. 's Avond weer gezellig gepraat met elkaar en de opbrengst van de avondmaalscollecte overhandigd aan Sandor en Katinka en ook de bijdrage van het verjaardagsfonds. Namens de kerk van Tinca sprak Sandor zijn dankbaarheid uit. Verder maakten we afspraken over het versturen van verjaardagskaarten naar bewoners van het bejaardenhuis en we inventariseerden de behoefte aan kerpakketten voor de allerarmsten in de gemeente.

Dinsdag 25 oktober

We reden van Tinca naar Oradea, Sandor's dochter Martha reed met ons mee. Zij ging verder liften naar Budapest in Hongarije waar zij studeert. Wij bezochten in Oradea nog een schilderproject van de CIBAP en Stille Hulp, namelijk een multifunctioneel centrum waar ook zwerf en weeskinderen worden opgevangen. We spraken met de directeur de heer Visky en zijn dochter. Toen op pad naar ons volgende adres in Miscsca (Miscsa), een dorpje vlak bij Margitha, ca. 30 kilometer ten noorden van Oradea. Ene Lali is daar de centrale contactpersoon. Hij en zijn vrouw Csilla doen van alles. Zijn hoofdactiviteit, waar hij van leeft, is het runnen van een houtzagerij/ timmerwerkplaats. Met hulp van Stille Hulp en vooral ook andere gemeenten in Nederland en buitenland is er een nieuw kinderkuis gebouwd dat door Csilla geleid wordt. Het Samuelhuis. Er wonen nu 9 kinderen. Maar er is plaats. Ook is er een "kringloopwinkel" waar gebruikte kleding uit Nederland wordt verkocht aan de plaatselijke bevolking. De opbrengst is weer voor het kinderkuis. Het CIBAP heeft er geschilderd. Dan is er de melkveehouderij, vorig jaar gestart, ook met hulp uit 't Harde. Met de opbrengsten van dit bedrijf moeten tzt de kosten van het kinderkuis gedekt worden. Een oude herder zorgt 24 uur per dag voor de 17 koeien en verdient daarmee weer kost en inwoning en een jong gemeentelid, Bubus, doet het verdere werk. Bubus heeft destijds ter voorbereiding stage gelopen bij een melkveehouder in Oldebroek. Na wat aanloopproblemen lijkt het bedrijf nu op gang te komen. Vanuit Stille Hulp hebben wij nu € 250,- geschonken voor de aanbataling op 4 nieuwe koeien die daarmee per direct geleverd zouden worden. Verder bezochten wij het kerkelijk wijkgebouw (Timotheushuis) waar het CIBAP ook heeft geschilderd. 's Middags bezochten we samen met Lali een notaris in Margitha. Vanuit Oldebroek (de plaatselijke Stille Hulpgroep) was er afgelopen zomer een groot transport van schoolmeubilair Margitha. Henry en Han hebben nog geholpen met inladen. Wij zouden voor Oldebroek nagaan hoe het transport was verlopen. Van Lali hoorden we dat de transportkosten waarvoor de burgemeester van Margitha zich garant had gesteld, niet betaald waren en dat de burgemeester daarop tot nu toe niet aanspreekbaar was. Een plaatselijke notaris die ook bij hulppacties voor scholen betrokken is, heeft het geld voorgeschoten en het meubilair opgeslagen in afwachting van de betaling door de burgemeester. Wij hebben die meubelopslag bezocht en vastgesteld dat de vracht inderdaad was aangekomen. 's Avonds zijn we met Lali bij een vriend van hem op bezoek geweest in zijn wijnkelder. In een zeer sfeervolle omgeving hebben wij zijn producten kunnen proeven.

Woensdag 26 oktober

Van Miscsca naar Fiatfalva, een dag rijden over de smalle, drukke en met kamikaze chauffeurs bezette wegen. Onze eerste stop was Alesd waar we een blik wierpen op het kinderkuis dat 10 jaar geleden met de opbrengst van de grote sponsorloop gefinancierd is. Toen via Cluj Napoca en Turda naar Timaveni, ook weer een projectje van het CIBAP. Toen via Medias en Sighisoara naar het kleine dorpje Fiatfalva, vlak bij Christuru. We zijn dan in midden Roemenie, met rondom de Karpaten. We logeerden bij dominee Attila Pall en zijn vrouw Emese en hun zoon Zalan van 5 en dochtertje Reka van 2. Dit is een nieuw contact dat we verkregen via een hulp commissie uit Kampen. Het gaat om een "protestante" gemeente van ca. 420 leden. Te klein om zelf alle problemen op te lossen maar te groot om hulp van het bisdom te krijgen. Attila krijgt 50% van zijn salaris van het bisdom, maar dat bedrag gaat direct naar verzekeringen en belastingen. De resterende 50% voor levensonderhoud moet hij van de plaatselijke kerk krijgen, maar die had al twee maanden geen geld om hem te betalen. Ze leven dan ook van het salaris van Emese die als onderwijzeres werkt. Attila is een jonge predikant (29) met veel plannen voor het gemeente- en met name het jeugdwerk. Ook hij wil een accommodatie maken om jeugdweekenden te organiseren. In de tuin van de pastorie staat een zeer geschikt gebouwtje daarvoor, maar het moet verbouwd worden. Hij toonde ons professionele bouwtekeningen van zijn plannen en ook een gedetailleerde begroting. Inmiddels heeft hij met meerdere potentiële donoren contact om de vereiste ca. 18.000 euro te vinden. Hij zegde ons toe om een compleet plan met begroting in het Engels te sturen. In de eerstvolgende vergadering zal Stille Hulp een besluit nemen dit project financieel te steunen en hiervoor een bazar in 2006 te organiseren.

Donderdag 27 oktober

Deze dag reden we met Attila naar Tirgu Mures en bezochten daar Maini Debace, een dagopvang voor verstandelijk gehandicapten welke door de Stichting Welzijnzorg uit Harderwijk ondersteund wordt. Stille Hulp droeg vorig jaar € 3000,- bij aan een pottenbakkersproject. We hebben daar enkele zaken van kunnen bekijken maar het is nog niet geheel gerealiseerd. We spraken daar ook met Harm Jan Kenter, hoofd van DAC Shaloom in 't Harde, die daar ook aanwezig was. Ook spraken we met Orsolya Magdo, het hoofd van de dagopvang. Zij zegde ons toe om contact op te nemen met Ilus, een meisje dat enige maanden bij haar vriend in Sleen woonde maar terug moest vanwege haar visum. De ouders van die vriend maakten zich grote zorgen over haar omdat zij zonder ouders of familie haar weg moest vinden in Tirgu Mures terwijl zij waarschijnlijk autistisch is. Via Internet waren die ouders op onze contacten in Tirgu Mures gekomen. Verder spraken we met Attila over zijn plannen in zijn gemeente. Hij heeft inmiddels in de kelder van zijn huis een soort internetcafé gemaakt voor de jeugd van zijn kerk. Zo hoopt hij ze te behouden voor het dorp. (er is zowaar een internetkabel naar Fiatfalva gelegd terwijl de hoofdstraat nog steeds een onverharde modderpoel is) Ook hij heeft plannen om weekenden voor zijn jeugd te organiseren en ze zo voor zijn kerk te behouden. En ook hij biedt aan om een jeugdgroep uit 't Harde te ontvangen. Hij heeft van Stille Hulp uit Kampen een televisietoestel voor het gemeentewerk gekregen en hij was aan het sparen voor een DVD speler. Wij lazen dat in de voorafgaande correspondentie en besloten om op voorhand een DVD speler te kopen en mee te nemen. Na het horen van al zijn plannen, hebben we de DVD speler aan hem gegeven als een gift van Stille Hulp. Hij was erg ontroerd daardoor.

Vrijdag 28 oktober

Vroeg vertrokken uit Fiatfalva, op weg naar huis. Doorgereden tot vlak bij de Hongaars-Oostenrijkse grens, daar overnacht in een hotel.

Zaterdag 29 oktober

De laatste ruk van Hongarije naar Nederland en uiteindelijk behouden thuisgekomen waar het gewone leven weer verder ging.

Samenvatting/Opmerking:

Vaak wordt gevraagd; is het wel zinvol wat jullie doen?? Is het geen bodemloze put?? Helaas moeten we dit bevestigen met ja. Toch niets doen of wachten tot de overheid iets doet, is ook niets, niks, nothing. Stille Hulp verzamelt op jaarbasis via giften, markt en bazar, ongeveer € 8000,-. Projecten worden zorgvuldig uitgekozen en bijna altijd worden Roemeense materialen verwerkt en arbeidskrachten ingehuurd. Je ziet dan (langzaam) projecten groeien, gemeenten bloeien, blije gezichten en spelende kinderen. Dit geeft ons de motivatie om door te gaan. Op een gegeven moment ben je besmet met een soort virus waar je maar niet vanaf komt. Via de website van Stille Hulp zijn foto's te bekijken of wij kunnen u (jullie) persoonlijk informeren.

't Harde, 6 november 2005